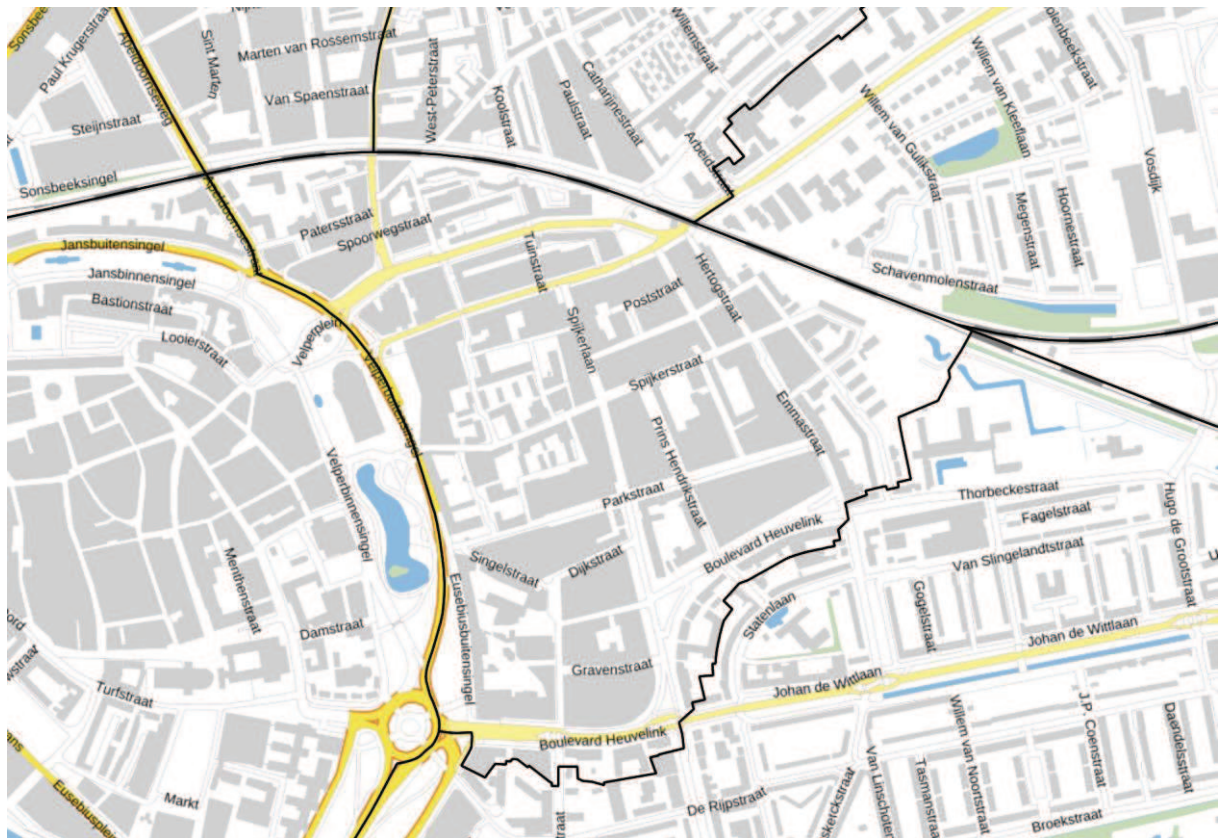

Wijkvisie

Aanleiding voor een Wijkvisie

De gemeente Arnhem heeft in 2021 de wijk Spijkerkwartier gevraagd om gezamenlijk op wijkniveau invulling te geven aan het Omgevingsplan van Arnhem. Hiervoor is de werkgroep Omgevingsplan gecreëerd, bestaande uit een kleine vertegenwoordiging van de wijk. Tijdens een reeks overleggen heeft de werkgroep met de gemeente gekeken naar de wenselijke functies van de gebouwde omgeving en heeft ze een aantal aandachtspunten aangekaart, onder andere over de toekomstige nieuwbouw en het realiseren van de mobiliteits- en energietransitie in de wijk. Al tijdens de eerste overleggen gaf de meerderheid van de deelnemers de behoefte aan om de wijk hier breder bij te betrekken. Zulke belangrijke thema's voor de wijk zouden niet aan een groep van 10 wijkbewoners moeten worden overgelaten maar in breder verband worden voorgelegd. Ook vond een deel van de deelnemers het belangrijk om een basis te creëren waarop deze keuzes werden gemaakt, een zogenoemde 'Wijkvisie'. De werkgroep Omgevingsplan werd omgevormd tot de werkgroep Wijkvisie.

De werkgroep is vervolgens met toestemming, maar zonder de aanwezigheid, van de gemeente verder gegaan. Via flyers, communicatiekanalen van de wijk (MijnSpijkerkwartier.nl, LinkedIn, facebook) en mond-tot-mond reclame is aandacht gevraagd voor een eerste bijeenkomst. Deze bijeenkomst is op 11 mei 2022 gehouden, waarin bewoners door middel van stellingen hun mening konden geven over een aantal stellingen. Deze stellingen waren:

Blok 1: Wonen

¹ Kaart met markering Spijkerkwartier (CBS Wijken en Buurten) via PDOK

- Hoogbouw in het Spijkerviertel (> Rembrandttheater) moet verboden worden. - Nieuwbouwprojecten mogen alleen als ze groenkansen bieden voor wijkbewoners. - Collectieve woonvormen hebben voorrang bij nieuwbouw in het Spijkerviertel.
Blok 2: Werken - Het winkelgebied in het Spijkerviertel moet beperkt blijven tot Steenstraat e.o.. - Menging van wonen en werken biedt kansen voor duurzame wijkontwikkeling.
Blok 3: Leefomgeving - Uitgangspunt in het Spijkerviertel: 'auto te gast', deelfervoer en elektrisch vrachtverkeer. - Groen in de wijk kost particuliere offers. - Het Spijkerviertel heeft nog een tweede buurthuis nodig, in de Spoorhoek.

Alle onderwerpen zijn in enige mate met elkaar verbonden, maar om het proces overzichtelijk te houden is gekozen voor een verdeling van onderwerpen in 3 thema's, namelijk 'Wonen', 'Werken' en 'Leefomgeving'.

Op 16 juni vond een tweede bijeenkomst plaats, waarin de werkgroep met een kleinere groep buurtgenoten heeft doorgepraat over de opgehaalde inzichten uit de eerste bijeenkomst. Na deze bijeenkomst is de werkgroep aan de slag gegaan met het schrijven van de visie. Op 9 februari zijn de resultaten van de werkgroep vervolgens weer terug gelegd bij de wijk en is het verdere proces, waar we weer bij de gemeente aanhaken, uitgelegd en uiteengezet.

Hieronder leest u eerst een beschrijving van de ontwikkeling en huidige situatie van de wijk, en daarna de uit de wijk opgehaalde visie aan de hand van de drie thema's.

Impressies van de bijeenkomst

Impressies van de tweede bijeenkomst

Ontstaan van het Spijkerkwartier

De uitbreiding van de stad Arnhem in het begin van de 19^e eeuw ontwikkelde zich in eerste instantie langs de Steenstraat en de Hommelstraat. De middeleeuwse stad groeide dicht. Na de slechting van de verdedigingswerken en de muren in 1829 was het mogelijk de stad uit te breiden, met name in oostelijke richting. Het Spijkerkwartier heeft zich ontwikkeld vanuit het plan Heuvelink uit 1853 met grote huizen aan de Eusebiusbuitensingel en het Velperplein, maar ook met ongebreidelde uitbreiding van kleine woningen en sloppen van de pandjesbazen in de daarachter gelegen gebieden. Het Spijkerkwartier ontwikkelde zich na 1870 tot een wijk met grote, statige 19^e-eeuwse huizen, met name in het zuidelijk gelegen deel. Veel van de grote panden hadden ook diepe tuinen achter de woning en maar relatief kleine voortuinen. De sloppen bleven. Pas in de eerste decennia van de 20^e eeuw is een deel daarvan gesaneerd (o.a. het Sportfondsenbad en School 5).

Rondom 1900 was de wijk volgebouwd met hier en daar een incidentele invulling, zoals de dertiger jaren woningen op de plaats van het Bestedelingenhuis en de Noord Zuidstraat in Spoorhoek. Ook veel bedrijven weken uit naar het Spijkerkwartier en de Spoorhoek. In de loop van de tijd groeiden ook daar, met name na de 2^e Wereldoorlog, de binnenterreinen dicht en werden woningen als bedrijf ingericht. Tijdens de 2^e Wereldoorlog werd er met name aan de randen veel verwoest en in de jaren vijftig lokaal teruggebouwd. Deze zogenaamde 'Wederopbouwarchitectuur' bestond uit relatief kleine woningen, opgebouwd met grote schaarste aan materialen. Het merendeel waren sociale huurwoningen.

De jaren zestig en vroege jaren zeventig waren roerige tijden voor het Spijkerkwartier. De mooie statige panden waren sterk in prijs gedaald en aantrekkelijk om te betrekken voor mensen met een kleine beurs. Aan de ene kant trok dit kunstenaars en andere creatieven aan. Dit maakte de wijk

levendig en divers. Aan de andere kant werden de panden interessant voor investeerders en huisjesmelkers. Veel van de grote panden werden hierdoor niet op waarde geschat en verkamerd. Zo kwamen er veel studenten en gastarbeiders in de wijk te wonen. Ook ontstond er veel criminaliteit en prostitutie. Het onderhoud aan de panden liep terug en het karakter dreigde verloren te gaan.

Halverwege de jaren zeventig werden dankzij de subsidieregelingen van het Rijk een groot deel van de bedrijven uitgekocht of verplaatst en werden woningen successievelijk gerenoveerd en nieuw gebouwd in met name het westelijk deel van het Spijkerviertel, de van Muijlwijkstraat en de Spoorhoek. Ook hier werden met name woningen ge- en verbouwd in de sociale huursector. Incidenteel werd in de latere jaren negentig nieuwbouw gepleegd in o.a. de Poststraat, de Singelstraat; ook deze nog in de sociale huursector. Na het sluiten van de raamprostitutie in 2006 werden bij het project Spijkerviertel voor het eerst koopwoningen in de wijk gebouwd. Het resultaat is een gedifferentieerde wijk, met een relatief divers aanbod aan woningen.

Het Spijkerviertel staat niet stil

De lange en enerverende ontwikkeling van het Spijkerviertel heeft geleid tot een bijzondere wijk. Niet alleen in architectonisch of stedenbouwkundig opzicht, maar ook als het gaat om de bewoners. Het Spijkerviertel is nog altijd een wijk van bewoners met diverse achtergronden. Nog steeds wonen starters, gezinnen en studenten door de wijk. Zij geven de wijk kleur en zorgen voor reuring. Ook het ondernemende en diverse karakter van de wijk is door de jaren heen blijven bestaan. Bewoners hebben een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling tot de prettige leefomgeving die het Spijkerviertel nu is.

De wijk kent verschillende initiatieven en werkgroepen waar bewoners zich bij aan kunnen sluiten en die bijdragen aan een groener, veiliger en mooier Spijkerkwartier. Twee succesvolle initiatieven zijn het BuurtGroenBedrijf en de werkgroep Verkeer. Het BuurtGroenBedrijf is aanjager van vergroening in de wijk en organiseert activiteiten voor het onderhoud van boomspiegels of bijvoorbeeld het verwijderen van stoeptegels. De wijk is mede dankzij de inzet van dit buurtinitiatief de afgelopen jaren een heel stuk groener geworden en heeft een eigen signatuur gekregen door de diverse beplanting en boomspiegels met wilgentenen. De werkgroep Verkeer bedong bij de gemeente een regeling waardoor de parkeervergunningen en betaald parkeren anders werd georganiseerd en de parkeergelden terugvloeien naar de wijk. De werkgroep toetert bevordering van de verkeersveiligheid en vergroening. Verder zijn de gezamenlijke opschoonzaterdagen, waar zwerfafval wordt opgeruimd in de wijk, en de wormenhotels die compost produceren mooie initiatieven die ook zorgen voor verbinding tussen bewoners en meer sociale cohesie.

In de wijk zijn ook nog steeds veel ondernemers actief. De Steenstraat is de voornaamste winkelstraat van de wijk en de 'Rode loper' naar het centrum. Op de Steenstraat en de omliggende straten zijn veel speciaalzaken te vinden, onder andere kledingzaken, interieurzaken en kwaliteitsslaggers. Op een aantal plekken door de wijk zijn daarnaast koffietentjes te vinden waar ook bewoners buiten de wijk graag langskomen.

Er zijn verschillende ontwikkelingen en trends die in steeds grotere mate invloed hebben op de wijk. Klimaatverandering zorgt onder andere voor hittestress in de zomer en wateroverlast bij piekbuien. De wijk is niet overal optimaal ingericht om koel en droog te blijven. Er moet de komende jaren nog veel gebeuren in Arnhem om de leefomgeving klimaat-proof te maken, onder andere het aanleggen van meer verkoelend groen, meer duurzame energiebronnen en meer hergebruik van grondstoffen. Bewoners merken de invloed van gentrificatie (opwaarderen van de buurt, waardoor voor mensen met een kleinere beurs een woonplek in de buurt niet meer te betalen is) en verkamering. De samenstelling van de wijk verandert en dat heeft invloed op het woongenot. In de volgende paragrafen schetsen we voor de thema's wonen, werken en leefomgeving de belangrijkste veranderingen en de visie op deze opgave vanuit het Spijkerkwartier.

Vrijwilligers uit het Spijkerkwartier hard aan het werk in de Steenstraat. (Foto: Henk Eggink.)

[1] Afbeelding uit de Arnhemse Courant van 27 februari 2022, via <https://arnhemschecourant.nl/steenstraat-wordt-bomenstraat/>

Wonen

Huidige ontwikkeling

Bewoners hebben een belangrijke rol gehad in het maken van het Spijkerkwartier tot wat het nu is: een gemêleerde woonwijk waarin veel activiteit is. Het Spijkerkwartier en de Spoorhoek kent een grote mate van gedifferentieerdheid in woonvormen en bevolkingsopbouw, mede bepaald door de historische ontwikkelingen. Het merendeel van de woningen zijn boven- en benedenwoningen. Door de marktontwikkelingen en de verkamering van de grote panden komt deze differentiatie op de tocht te staan. Sociale huurwoningen worden te koop gezet. Een deel van de historische grote panden zijn opgedeeld in studio's of kamers. Bewoners met een kleinere beurs krijgen door hoge prijzen en beperkte financieringsmogelijkheden geen kans om voet aan de grond te krijgen in een koopwoning. Hierdoor dreigt de wijk een eenzijdige bevolkingsopbouw te krijgen, bepaald door de financiële draagkracht. Bij de overmaat van 1- en 2 persoonshuishouden is gezinsbewoning met kinderen structureel aan de lage kant; het aantal kinderen in de wijk loopt terug. Ook zorgt de verkamering voor minder zorg voor de kwaliteit van de panden in de wijk. De kamers en studio's kennen een snelle doorstroming aan bewoners, waardoor er niet langdurig zorg wordt gedragen voor de kwaliteit van de woning. Om het gemêleerde karakter van de wijk te behouden is aanhoudend actie nodig. Recent is in de wijk met bewoners beleid gemaakt op verkamering, verdere splitsing van woningen is inmiddels niet meer toegestaan. Dit beleid vinden we belangrijk om te behouden. Verder zijn er verschillende werkgroepen actief die zich bezighouden met de kwaliteit van de buurt en de leefomgeving.

Visie

Diversiteit aan woningen en bewoners is een sterke kant van de wijk en zou behouden moeten blijven. We vinden het daarom belangrijk dat het woningaanbod aansluit bij de gewenste structurele bevolkingsopbouw van de wijk qua inkomen, leeftijd en leefstijl. Om hierop te kunnen sturen is goed zicht nodig op de bevolkingsopbouw van de wijk in de breedste zin. Hierdoor wordt duidelijk aan welk type woningen structureel behoefte is, kan hierop worden geanticipeerd en kan de diversiteit van de woningen daarop worden afgestemd. Dit geldt zowel voor de paar locaties waar nieuwbouw mogelijk is, als de plekken waar bestaande bebouwing wordt verbouwd of geherstructureerd. Mede hierom vinden we het belangrijk om bij deze projecten de bewoners in de ruimste zin te betrekken bij het overlegproces. Niet alleen om hen te informeren, maar ook om ze daadwerkelijk te betrekken bij de besluitvorming.

De verdeling over de soort van wonen in de huur- en koopsector is onregelmatig verdeeld tussen de Spijkerbuurt en Boulevardwijk (duurder), en de Spoorhoek (goedkoper). Bekeken moet worden of er

meer woningen in de koopsector in de Spoorhoek ontwikkeld kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan de herontwikkeling van het KPN-gebouw en terrein of het Rembrandttheater.

Er is behoefte aan woningen voor een aantal specifieke doelgroepen om te zorgen dat de wijk gemêleerd blijft in het type bewoners. Dit zijn ouderen en gezinnen met kinderen. Voor deze laatste groep zou een sociale huurwoning niet kleiner moeten zijn dan 75m², die als ondergrens geldt voor zelfstandige woningen in de wijk. Ook moet het mogelijk zijn de bewonerssamenstelling van woningen anders in te richten met o.a. nieuwe woonvormen en zogenoemde 'co-housing' met gezamenlijke voorzieningen. Ook kan het wonen met zorg gerelateerde woningen gestimuleerd worden, zoals bijvoorbeeld de Herbergier. De combinatie van wonen en werken verdient aandacht en moet bevorderd worden, de regelgeving moet daarvoor zo nodig aangepast worden.

Er is in de wijk de afgelopen jaren al veel gebeurd om verdere verkamering en de ongewenste effecten die dit met zich meebrengt tegen te gaan. Bewoners merken echter dat de samen met wijk ontwikkelde regelgeving beter gehandhaafd kan worden. Hetzelfde geldt voor zelfbewoningsplicht, waarbij de grens van 300.000 euro voor zelfbewoningsplicht idealiter verhoogd wordt. De gemeente heeft een belangrijke rol in het inperken van de invloed van grote investeerders en kamerverhuurbedrijven. Deze partijen drijven de huurprijzen op voor woningen in de private sector. De inkomensgrens dreigt te hoog te worden, waardoor bewoners met een laag inkomen hier niet meer kunnen wonen. Mede daarom moet de hoeveelheid bestaande huurwoningen gehandhaafd blijven.

Het Spijkerkwartier kent een lange stedenbouwkundige geschiedenis, er zijn veel monumenten te vinden en een deel van de wijk is beschermd stadsgezicht. Nieuwe projecten voor woningbouw moeten in harmonie met deze kwaliteit worden vormgegeven. Niet per se historiserend, maar wel passend. De grote 19^e-eeuwse panden, maar ook de Wederopbouwoningen zijn voor een groot deel slecht geïsoleerd. Ook is lastig gebleken om op een goede manier maatregelen zoals zonnepanelen toe te passen. De eigenaren, waaronder ook de woningcorporaties, moeten worden ondersteund in het opknappen en verduurzamen van de panden. De gemeente heeft een belangrijke rol om middelen en capaciteiten te organiseren om het beschermd stadsgezicht te handhaven en te beschermen, en bewoners te ondersteunen met de daarvoor bestemde subsidies.

Op een aantal locaties is het mogelijk een vorm van hoogbouw te bouwen. Het is een precair proces met name gericht op de toename van de toch al vol bewoonde wijk. Ook de mogelijke inbreuk op het gedeeltelijk beschermd stadsgezicht van het Spijkerkwartier vraagt aandacht. Toch moet het mogelijk zijn dat met name aan de randen van het Spijkerkwartier en Spoorhoek met een zorgvuldig ontwerp en goed overleg gestapelde bouw te realiseren. Het is belangrijk om te bekijken waarin de eerdergenoemde structurele behoefte van bewoning kan voorzien. Zeker in de Spoorhoek kan nieuwbouw een aanjager zijn voor meer kwaliteit van de gebouwen en de openbare ruimte. De ontwikkeling van de KPN-toren en het omliggende terrein is een voorbeeld hiervan. De verhoging van de daarmee samenhangende parkeerdruk kan gereguleerd worden door de parkeernorm aan te passen. Verder kan hoogbouw als een middel dienen om ontmoeting in de wijk te bevorderen, door bijvoorbeeld meer ruimte vrij te maken voor ontmoetingsplekken binnen een gebied of gedeelde voorzieningen in een pand te stimuleren.

Realiseer meer divers woningaanbod (bijv. meer gezinswoningen), om zo de diversiteit in de wijk te vergroten.
Betrek bewoners bij de besluitvorming over nieuwbouwprojecten.
Verhoog de grens van 300.000 euro voor de zelfbewoningsplicht.
Beperk de invloed van grote investeerders en kamerverhuurbedrijven.
Zorg voor handhaving van bestaande sociale huurwoningen.
Ondersteun eigenaren, zoals woningbouwcorporaties, in het verduurzamen van woningen.
Draag zorg voor de bescherming en handhaving van het beschermd stadsgezicht.
Pas de parkeernorm aan bij verhoging van de parkeerdruk.
Het tegengaan van (de ongewenste effecten van) verkamering verdient onverminderd aandacht van zowel de wijk als de gemeente Arnhem.
Verduurzaming van bestaande woningen is een belangrijk thema, waarbij de bewoners van het Spijkerkwartier geholpen moeten worden door de gemeente.
Nieuwbouw in de wijk moet zorgvuldig gebeuren, met voldoende inspraak van bewoners, diverse woonvormen en met respect voor de karakteristiek van de wijk en in het bijzonder het beschermd stadsgezicht.

Werken

Huidige situatie

Van oudsher wordt er in het Spijkerkwartier niet alleen gewoond, maar ook gewerkt. Naast de enkele bedrijfslocaties vonden veel kunstenaars of creatieve ondernemers een plek in de wijk. Hierdoor was er veel activiteit, die ook uitstraalde naar de sfeer in de wijk. Op verschillende plekken in de wijk waren bedrijven en kantoren te vinden, vaak gecombineerd met wonen of op een plek gelegen tussen huizen. De laatste jaren is het aandeel bedrijven geleidelijk afgenomen. Het aandeel zelfstandigen in de wijk is echter toegenomen, waardoor de buurt per saldo nog steeds een groot aantal ondernemingen kent. Een hoge concentratie ondernemers vindt je langs de Steenstraat, De Hommelstraat / Hommelseweg, de Singel en een deel van de Spijkerlaan. Ook dit aanbod is gemêleerd, van speciaalzaken tot grote ketens als de Mediamarkt en van supermarkt tot telefoonwinkel. Ook is een deel van de horeca van de wijk in deze paar straten te vinden.

Visie

De bewoners van de wijk geven aan dat er buiten de vier belangrijkste straten niet veel ruimte is voor bijvoorbeeld winkels of grotere bedrijven. Het karakter van de wijk als woonwijk zou hierdoor onder druk kunnen komen te staan, doordat verkeer en overlast dan zou kunnen toenemen. Het huidige winkelgebied (Steenstraat, Hommelseweg en Spijkerlaan) moet worden behouden. Er ligt mogelijk een kans om op de Steenstraat en omgeving ook wat horeca te stimuleren. Dit zou het aanbod en de sfeer op de Steenstraat kunnen verbeteren. Het zou dan gaan om bijvoorbeeld dagcafés zonder late openingstijden, die economische en sociale waarde toevoegen aan de wijk. Een minder op auto's ingerichte Steenstraat is hiervoor wel een voorwaarde, net als meer maatregelen die veiligheid bevorderen. Denk hierbij aan surveillance, voldoende licht en zicht.

Wat betreft de mix van wonen en werken geven de bewoners aan dat het belangrijk is dat het type bedrijf past bij de wijk en geen overlast veroorzaakt. Het behouden van huidige bedrijvigheid is belangrijk voor het huidige karakter. (Nieuwe) bedrijvigheid die past bij de wijk zijn o.a. kleine bedrijven, creatieve industrie, bedrijven in de blauwe wijk economie en duurzaamheid, zorg, sport en in beperkte mate zachte horeca. Plekken waar ondernemers elkaar kunnen ontmoeten (zoals DAZO 125, De Transformatie of de Kleine Campus) zijn hierin ook belangrijk. Broedplaatsen, ateliers voor kunstenaars en creatieve ondernemers of gedeelde werkplekken zijn voorbeelden die gewenst zijn en gestimuleerd kunnen worden. Ook sportfuncties en zorglocaties zoals een hospice of herbergier zijn passend en kunnen daarnaast mogelijk ook bijdragen aan werkgelegenheid in de buurt.

Wanneer er nieuwe woningen worden ontwikkeld in de wijk is het interessant om te kijken of hier deels ook werkplekken aan toegevoegd kunnen worden, of dat het gebouw flexibel genoeg wordt ingedeeld om dit later nog te doen. Zo wordt de mogelijkheid om in de wijk een bedrijf te beginnen of behouden niet kleiner. Hiervoor is heldere afstemming met ontwikkelaars nodig. We vinden het belangrijk dat er ruimte is voor bedrijvigheid in de plint van gebouwen / op straatniveau. Zo kunnen de activiteiten hier bijdragen aan levendigheid op straat.

Belangrijkste punten
Beperk het winkelaanbod tot de vier bestaande winkelstraten.
Stimuleer daghoreca
Kijk naar mogelijkheden om verkeersdrukte op de winkelstraten te verminderen en veiligheid te vergroten.
Behoud de bedrijvigheid in de wijk en zorg dat nieuwe bedrijvigheid past bij het karakter van de wijk.
Zorg voor meer ontmoetingsplekken voor ondernemers in de wijk, denk aan gedeelde werkplekken of sportfuncties.
Voeg deels ook werkplekken bij de realisatie van nieuwe woningen.
Behoud ruimte voor bedrijvigheid in de plint van gebouwen.
Grote bedrijvigheid heeft geen plek meer in de wijk, vanwege de mogelijke overlast die dit veroorzaakt in de wijk.
Binnen het huidige winkelgebied is ruimte om het aanbod aan voorzieningen te verbeteren, onder andere door het toevoegen van zachte horeca.
Bij nieuwe (her)ontwikkelingen wordt onderzocht of wonen en werken gecombineerd kunnen worden, zodat er in de wijk ruimte blijft voor (creatieve) kleine ondernemingen.
De gemeente moet actiever een lange termijnvisie hanteren op gebied van bedrijvigheid in de wijk. Meer zicht op ondermijning/criminaliteit. (navolging stadsmarinier, pand 66)

Leefomgeving

Huidige situatie

Ondanks de hoge dichtheid van de wijk en de ligging dichtbij het centrum heeft het Spijkerkwartier over het algemeen een groen karakter. Langs een aantal straten staan mooie bomenlanen die de wijk statuur en karakter geven. Er zijn verschillende binnentuinen met ieder een bijzonder en onderscheidend karakter. In de Spoorhoek is het aandeel groen kleiner. In de wijk is de openbare ruimte deels vernieuwd. Dit is begonnen met de herinrichting van de Hommelstraat en de Steenstraat. Het BuurtGroenBedrijf heeft een belangrijke rol in de aanleg en onderhoud van groen in samenwerking met bewoners. Inmiddels zijn er omliggende straten in het Spijkerkwartier vernieuwd en is er aanzienlijk vergroend in de wijk. Het stationsgebied Velperpoort heeft een upgrade gekregen. In 2023 wordt de Van Muijlwijkstraat en de kruising met de Hommelstraat vernieuwd en vergroend. Bewoners in de wijk zijn content met de vele initiatieven zoals Thialf, deBlauweWij(k)Economie (verduurzaming) en met de voorzieningen in de wijk (o.a. cultureel, educatie en sport).

Impact van wonen en werken in de toekomst heeft ook gevolgen voor de leefomgeving. Verdichting, hoogbouw en verkeer zorgt dat er meer druk komt te staan op onze wijk. Door klimaatverandering worden zomers heter en ervaren we meer overlast van extreme neerslag. De afgelopen jaren zien we dat onze wijk in de zomer erg heet kan worden en dat overmatig water soms moeilijk weg kan. Ook zien we het belang van de openbare ruimte als ontmoetingsplek en als plek om te spelen. Hiervoor moet de openbare ruimte wel schoon, heel en veilig zijn.

Het Spijkerkwartier is een wijk waar wonen, werken en winkelen op verschillende plekken door elkaar heen lopen. Dit gaat gepaard met veel verkeersbewegingen van onder meer auto's, vrachtwagens, bezorgdiensten, fietsers en voetgangers. Volgens de meest recente prognoses² zet de groei van het wagenpark in Nederland zeker tot 2030 nog flink door, met stijgende bewonersaantallen geldt dit extra voor onze wijk. Bereikbaarheid blijft voorlopig een belangrijke vereiste, maar daarmee stijgen ook de zorgen over de verkeers- en parkeerdruk, alsmede over luchtkwaliteit en leefbaarheid in onze wijk.

Visie

² Rapport 'Wagenpark 2030', Trend-Rx (juni 2022)

We willen het groene en gemoedelijke karakter van de leefomgeving in de wijk behouden, maar vooral ook doorontwikkelen naar de toekomst toe. Het zou goed zijn om waar mogelijk meer groen toe te voegen, bijvoorbeeld door verticaal groen aan te brengen. Dit maakt de wijk duurzamer, en zorgt voor minder hittestress. Het groen is ook belangrijk voor de uitstraling van de wijk voor bewoners en naar de rest van Arnhem toe. De Steenstraat en de Hommelstraat zijn de rode loper naar het centrum en daar hoort goed onderhouden kwaliteitsgroen bij. Het zijn visitekaartjes. De gemeente zal (in sommige gevallen in samenwerking met partners in de wijk) dit openbare groen dan ook goed moeten onderhouden.

Binnen de wijk is er ruimte voor ontmoeting. Dit gebeurt op straat, in de tuinen, op terrassen bij de bars en restaurants, bij winkels en bedrijven en zo verder. Een goede buurtvoorziening met het expliciete doel om elkaar te ontmoeten, zoals de Lommerd, is wel nodig. Deze heeft echt een upgrade nodig om ook in de toekomst de wijk ruimte te bieden voor sociale activiteiten op een duurzame manier. De samenstelling van de wijk is aan het veranderen.

Het Spijkerkwartier is in eerste plaats een woonwijk en in deze tijd horen auto's nog daarbij. Toch zou het mooi zijn om het aantal auto's in de wijk op termijn te verlagen en daarmee het aandeel parkeerplekken in de wijk terug te brengen. Onze wijk voldoet ook aan de kenmerken van een '15 minuten-stad', wat wil zeggen dat alle essentiële voorzieningen bereikbaar zijn binnen 15 minuten fietsen of lopen voor bewoners. Dit gegeven biedt een uitstekende uitgangspositie voor het terugdringen van het aantal verkeersbewegingen en het organiseren van duurzame mobiliteit. Zo komt er op termijn meer ruimte vrij, die ingezet kan worden ter verbetering van de leefbaarheid van de wijk.

Het opzetten van 'mobiliteitshubs' aan de randen van onze wijk biedt de mogelijkheid om een aantal zaken te concentreren, o.a. parkeren en overstappen op alternatief (deel)vervoer, laadpalen en overslag van (pakket)bezorging op emissieloze levering tot aan de voordeur. Dit kan georganiseerd worden nabij de belangrijkste uitvalsroutes. Verder kan de lokale mobiliteitsbehoefte worden gefaciliteerd, zoals voor de minder validen, door bijvoorbeeld het financieel ondersteunen van emissieloze alternatieven zoals een buurttaxi (automaatje). Deze maatregelen zorgen ervoor dat de wijk wel goed bereikbaar blijft tot aan de voordeur/winkel. Daarnaast vereist de verkeerscirculatie aandacht. Te denken valt aan het introduceren van een milieuzone en het creëren van 'verblijfstraten', waar de auto te gast is. De gemeente en de wijk hebben samen in 2006 het Verkeerscirculatieplan (en daarbij toegevoegd het Parkeerplan) gemaakt om een aantal verkeersproblemen aan te pakken. Bewoners ervaren echter nog steeds last van sluipverkeer door de wijk heen. We stimuleren de gemeente om weer in gesprek te gaan met de wijk en te helpen aan de versterking van een veilige omgeving voor fietsers en voetgangers, met meer groen, ontmoeting en sociaal contact, dat onze wijk verbindt en kenmerkt.

De weg naar duurzaam rijden is ingezet, want er verschijnen steeds meer elektrische auto's in de wijk. We willen ervoor waken dat er overal laadstations zijn. Met de komst van deelvervoer, zoals auto's, scooters en steps wordt de openbare ruimte een verdienmodel van (anonieme) bedrijven. Dit vraagt om regie vanuit de gemeente en wijk om overlast van deelvervoer in de openbare ruimte te voorkomen. Overlast van fietsen moet worden tegengegaan door meer acties op weesfietsen uit te voeren of het opheffen van parkeerplaatsen ten gunste van fietsparkeren.

Bewoners en ondernemers in de wijk maken zich zorgen over verloedering door het bekladden van gevels (o.a. 'taggen'), zwerfvuil en overlast van bepaalde doelgroepen. In de diverse overlegorganen in de wijk zijn de belangrijkste doornen in het oog in beeld gebracht en zijn er toezichthouders ingeschakeld. Een uitbreiding van het aantal toezichthouders is gewenst, net als structureel toezicht op de vermeende criminaliteit en ondermijning. Zwerfafval is zeer zichtbaar in de wijk. Zeker rondom de afvalcontainers wordt regelmatig grofvuil gedumpt. Via de fixie app is er een goede manier om dit

te registreren. Er lopen verschillende bewonersinitiatieven om met diverse maatregelen illegale gevelbekladding tegen te gaan, onder andere op verschillende plekken langs de Spijkerstraat. Echter, de overlast is op een aantal plekken dusdanig dat we naar de gemeente kijken om (samen met eigenaren) actief illegale bekladding te verwijderen en/of preventieve coatings aan te brengen. Hier is ook een rol weggelegd voor de eigenaar van een pand, die aansluiting kan vinden op wijkinitiatieven om de problematiek aan te pakken. Verder kan worden gekeken naar plekken waar vormen van graffiti, zoals taggen, getolereerd worden, zodat andere plekken hopelijk bespaard worden.

In het verleden zijn er een aantal succesvolle projecten geweest voor het tegengaan van criminaliteit en ondermijning, onder andere door Pand 66 en de Stadsmarinier. De positieve effecten van deze projecten zijn merkbaar. Het hinderlijk volgen van malafide ondernemers moet de hoogste prioriteit krijgen om een halt te roepen tegen crimineel en ondermijnd gedrag.

Belangrijkste punten
Stimuleer de vergroening van de wijk.
Versterk bestaande ontmoetingsplekken in de wijk en realiseer, waar nodig, nieuwe.
Breng het aantal verkeersbewegingen terug en stimuleer duurzame mobiliteit.
Kijk samen met de wijk naar mogelijkheden om verkeersoverlast, zoals sluipverkeer, tegen te gaan.
Onderzoek mogelijkheden voor het verbeteren en verduurzamen van mobiliteit, zoals de realisatie van mobiliteitshubs.
Breidt het aantal toezichthouders uit en zorg voor structureel toezicht op de vermeende criminaliteit en ondermijning.
Help de wijk bij het tegengaan van bekladding.
Blijf prioriteit geven aan het tegengaan van crimineel en ondermijnd gedrag in de wijk.
Verduurzamen van de openbare ruimte voor een toekomstbestending Spijkerkwartier moet bij alle toekomstige ontwikkelingen prioriteit hebben. Denk aan meer ruimte voor groen en water, het faciliteren van de transitie naar meer duurzame mobiliteit en het bevorderen van ontmoeting in een veilige en schone leefomgeving.
Concrete, doelkrachtige acties van de gemeente samen met bewoners/ondernemers zijn nodig voor het tegengaan van overlast door bekladding, zwerfvuil, criminaliteit en ondermijning op langdurige basis. (geen korte termijnvisie)

Vervolg

Het voorliggende document is het resultaat van een interactief en verkennend proces in de wijk. De opgedane inzichten komen voort uit de ervaringen van betrokken bewoners. Ze bouwen voort op de vele goede initiatieven die de Boulevardwijk, de Spijkerbuurt en de Spoorhoek al kennen. Daarmee is het geen baanbrekende visie of een trendbreuk geworden.

We koppelen de resultaten van dit traject terug aan de deelnemers en tijdens het Wijkoverleg. Na een consultatie met hen delen we onze inzichten met de gemeente. De visie kan vervolgens een plek krijgen parallel aan het Omgevingsplan. Daarnaast hopen we dat deze visie een aansporing kan zijn om een aantal actiepunten expliciet op te nemen samen met de buurt.

We vinden het van belang om het bestaande goede contact met de gemeente te behouden en te versterken. Het Spijkerkwartier is op veel fronten een voorbeeld van hoe bewoners en gemeente samen optrekken in het vormgeven van hun woon-, werk- en leefomgeving. Samen met de gemeente willen we dit naar de toekomst blijven doen en ook vormgeven aan nieuwe vormen van samenwerking. Onder andere in het licht van de nieuwe Omgevingswet, waarin bewoners een belangrijkere rol krijgen in ruimtelijke processen en projecten. We roepen de gemeente op gebruik (te blijven) maken van kennis van bewoners en het geheugen van de wijk. Dit maakt de plannen slimmer en sterker.